

УДК 004.773.7:[331.45:378-057

*Марина СІЛЬЧЕНКО,
к. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи
та цифрової трансформації,
Київський національний економічний університет імені Вадим Гетьмана,
м. Київ,
Володимир КРАВЧЕНКО,
к. е. н., доцент, доцент кафедри інформатики та системології,
начальник відділу адміністрування систем дистанційного навчання,
Інститут дистанційної освіти,
Київський національний економічний університет імені Вадим Гетьмана,
м. Київ*

СИСТЕМА ОНЛАЙНОВОГО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підвищення кваліфікації з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності, яке регулюється Положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України [3], є надзвичайно важливою та актуальною темою для працівників закладів вищої освіти, особливо за правових умов воєнного стану. Під час дії особливих обставин, за яких працівники структурних підрозділів закладів вищої освіти, у тому числі, науково-педагогічні працівники кафедр, можуть чи зобов'язані працювати у дистанційному режимі, виникла проблема організації у очному форматі навчання або ж актуалізації отриманих раніше умінь та навичок працівників університету щодо питань охорони праці та безпеки життєдіяльності та проведення перевірки знань. Основними причинами виникнення зазначеної проблеми стали низький безпековий рівень подібних заходів для навчання значної кількості працівників в очному форматі, неможливість фізично зібрати усіх, хто потребує такого навчання, руйнації, яких зазнала енергосистема країни під час масованих ракетних обстрілів, і відповідно, нестабільне електро-, тепло- та водопостачання корпусів університету та які унеможливили ефективне проведення навчальних та контрольних заходів у корпусах університету. Виходячи з вищезазначених обставин вважається доцільною організація навчання та перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності для працівників закладів вищої освіти саме в онлайн-форматі.

Наразі існує достатня кількість навчальних онлайн-платформ, які надають відповідні освітні послуги з дистанційного навчання щодо питань охорони праці та безпеки життєдіяльності та контролю знань. Однак, при цьому ЗВО немає можливості контролювати ані якість навчального контенту, ані аналізувати результати тестування працівників з метою корекції їх знань та умінь. Саме тому в Київському національному економічному університеті імені

Вадима Гетьмана у 2021 році на базі загальноуніверситетської платформи дистанційного навчання Moodle був розроблений дистанційний курс «Охорона праці та безпека життєдіяльності» [1], який використовується для навчання та тестування працівників університету.

Структура зазначеного дистанційного курсу розроблена відповідно до рамкових вимог «Положення про дистанційні курси та їх сертифікацію в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана», тематичне наповнення відповідає «Примірній програмі навчання та підвищення кваліфікації з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності», затвердженій Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.01.2019 № 97.

Для забезпечення якісного та ґрунтовного вивчення відповідної теми слухачам курсу пропонується пройти три етапи навчання: ознайомлення з теоретичним матеріалом, навчання та проміжний контроль знань. Відповідно, у кожній секції використовуються три елементи Moodle *Книга* (структуроване та інтерактивне подання теоретичного матеріалу), *Урок* (практичне засвоєння матеріалу на базі технологій програмованого навчання) та *Тест* (для контролю знань), які можуть доповнюватись іншими елементами Moodle, як то *Напис* (для створення інструкції), *Сторінка* (для розміщення додаткових матеріалів), *Завдання* (для отримання результатів виконання практичних завдань) тощо. Така універсальність дистанційного курсу дозволяє його використання в асинхронному режимі і за умов звичайної організації освітнього процесу та відсутності ризиків проведення навчання та тестування в очному режимі. Це забезпечено доступністю навчальних матеріалів у режимі 24/7, максимальною інтерактивністю та візуалізацією навчального матеріалу, наявністю тренувальних елементів та елементів програмованого навчання. Отже, розроблений дистанційний курс можна буде використовувати для підтримки самостійного опрацювання співробітниками навчального матеріалу та долучення до навчання тих, хто не зміг бути на тренінгах.

Навчання та перевірка знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності здобувачів та працівників закладів освіти проводяться відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти [2], Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці [3] та Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України [4]. В установах та закладах освіти навчання працівників з питань охорони праці проводиться у вигляді складової частини навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, при цьому кількість годин і тематика навчання з питань охорони праці має відповідати Типовому положенню. Навчання і перевірці знань підлягають усі без винятку працівники установ та закладів освіти з урахуванням умов праці та їх діяльності (педагогічної, громадської тощо).

За традиційної системи організації навчання та перевірки знань необхідні навчальні та нормативні документи розміщуються на сайті університету або ж розсилаються електронною поштою, також проводяться відповідні лекції,

навчальні заняття та контрольні заходи представниками комісій. Однак, за такої системи доступ до навчальних матеріалів є нерівномірним, а рівні набутих компетентностей усіх членів усіх комісій можуть дещо різнитись. Наявність дистанційного курсу дозволяє вирівняти ці проблеми та забезпечити доступ до повноцінних навчальних матеріалів у форматі 24/7/365 та долучати до навчання та перевірки знань навіть тих співробітників, які за об'єктивних причин чи за наказом ректора переведені у дистанційний режим роботи та працюють віддалено. Система дистанційного навчання Moodle дозволяє відстежувати діяльність слухачів на курсі. Так, ведеться статистика щодо відвідуваності дистанційного курсу кожним слухачем, перегляду певних секцій, навчальних матеріалів, виконання завдань, зберігаються результати тестування тощо. Навіть у разі відрахування слухача з курсу чи вилучення його з системи система зберігає детальні результати його підсумкового тестування. Таким чином зберігається уся необхідна документація щодо перевірки знань співробітників закладу вищої освіти з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Для організації перевірки знань співробітників ЗВО з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у особливих обставинах в дистанційному курсі Moodle створюється окрема секція «Підсумкове тестування». Для забезпечення багатоваріантності та унікальності підсумкового тесту для кожного слухача використовується розгалужений та структурований банк питань. Автоматизована система перевірки тестів дозволяє охопити навіть у стислі терміни максимальну кількість співробітників ЗВО, тобто організувати масштабне тестування як у віддаленому режимі, так і у комп'ютерних класах Університету, чи навіть в аудиторіях університету з використанням мобільних гаджетів, відповідно, підвищити рівень безпеки проведення подібних заходів.

Обов'язковим етапом проведення контролю знань є аналіз результатів тестування з метою подальшого коригування банку питань. Система Moodle дозволяє візуалізувати результати із групуванням їх за інтервалами. Ситуація, коли результати не відповідають нормальному розподілу, свідчить про неякісно розроблений банк питань. Зміщення кривої у правий бік свідчить про те, що тест містить велику кількість легких питань, зміщення у лівий бік — забагато складних питань. Для більш детального статистичного аналізу результатів, виявлення та вилучення надлегких та надскладних питань використовують відповідний засіб Moodle *Статистика по тесту*. На підставі результатів тестування Moodle розраховує загальні статистичні характеристики: середнє, медіану, стандартне відхилення тощо.

Слід зауважити, що робота над наповненням зазначеного дистанційного курсу навчальним матеріалом наразі триває з урахуванням більш як десятирічного досвіду, який мають науково-педагогічні працівники Університету у галузі дистанційної освіти, та досвіду, який вони отримала в рамках реалізації проєкту «міжнародного проєкту DEFEP-101083143 «Distance Education for Future: best EU practices in response to the requests of modern higher education seekers and labor market». До наповнення окремих тем залучаються відповідні фахівці. Таким чином, сформований дистанційний курс забезпечить

якісне навчання усіх задіяних співробітників закладу вищої освіти та релевантне їх тестування з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Список використаних джерел:

1. Дистанційний курс «Охорона праці та безпека життєдіяльності - Сільченко, Сидоренко» / [М. Сільченко, М. Сидоренко]. Київ: КНЕУ, 2026. URL: <https://ido-m.kneu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3985> – Назва з екрана. – Дата публікації: 01.04.2021. – Дата оновлення: 22.03.2026.
2. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України 26.12.2017 № 1669. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0100-18>.
3. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 року за № 231/10511 (із змінами), <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#n32>
4. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України: затв. наказом Міністерства освіти і науки України 18.04.2006 № 304 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України 22.11.2017 № 1514), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0806-06>.